

Ege Mimarlık'tan

Ege Mimarlık Dergisinin her sayısı, aktardığı haber ve bilgilerle bir yandan güncel bir iletişimi sağlamak; diğer yandan bugünü geleceğe taşıyacak bellek oluşturma çabasında. Ege Mimarlık Dergisinin üç aylık periyodu günceli aktarmaktan çok, söz konusu belleği doğru belirlemeye dönük bir çalışmaya itiyor bizi. Bu nedenle kimi gelişmeleri, etkinlikleri süreç içinde değerlendirebiliyoruz. Mimar Haydar Karabey'in 1996 yılında Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nde gerçekleştirdiği "Mimarlık" söyleşisini bu sayımızda sizlerle paylaşıyoruz. "Sonuçta Mimarlıkta daha çok söz var" diyen Karabey'in söyleşisinin ilginizi çekeceğini düşünüyoruz.

Bir süredir yayınladığımız "Profil" bölümünün konuğu Mimar Cahit Akan ve Demir Pekel. Güngör Kaftancı konuklarıyla İzmir'de bir döneme yaptıkları imzasını atmış olan Mimar Melih Pekel üzerine söyleşti. 1963 yılında aramızdan ayrılan Melih Pekel'in yapılarını belgelemek istediğimizde gördük ki onlarda kentsel ranttan payını alarak yıkılıp yerlerine 9 katlı yeni apartmanlar yapılmıştı. "Kent belleği" kavramını kentlilerde oluşturmaya engel yapılaşma, "mimarlık belleğini" ni de gelecek kuşaklara aktarmamıza engel oluyor kuşkusuz. Aldo ve Hannie Van Eyck, Finn Geipel, Mario Botta, Alvaro Siza, Coop Himmelb(l)au, Enric Miralles, Rem Koolhaas ve Giancarlo De Carlo değişik ülkelerden ve değişik kuşaklardan mimarlar. Selanik'in "1997 Yılı Avrupa Kültür Başkenti" olması dolayısıyla düzenlenen etkinlikler içinde dünyaca tanınmış bu sekiz mimarın her biri Selanik kıyı şeridindeki 8 değişik nokta için bir "iskele" tasarladı. Bu sayımızda birbirinden farklı bu iskele tasarımlarını yayınlıyoruz. Yayın politikamızda özellikle Dosya başlığı altında gündeme getirdiğimiz konuların işlenişinde mimarlık ortamına farklı bakış açılarını sunmaya çalışıyoruz. Bu bağlamda 1998 yılı yayın programında okurlarımızdan da alacağımız katkılarla 27. (Temmuz '98) sayımızdan itibaren "Mimarlıkta 1950 Kuşağı", "Konut", "İzmir'de Sanayi Yapıları", "İzmir'in Büyük Projeleri" konularını birer Dosya kapsamında ele alacağız.

Saygılarımızla
YAYIN KOMİTESİ

Yeni Bir Döneme Başlarken

Şubemizin 34. Genel Kurulu sonunda seçilen Yönetim Kurulu ve Şube Meclisi çalışmalarına başlamıştır. Ülkemizde kurumların yerine oturması, kuralların tam olarak uygulanması ve hayatın her alanına taşınması, demokrasinin kurumsallaşması ve mesleğimize, kentimize, ülkemize ilişkin konularda Oda'mıza daha etkin bir rol kazandırılmasında çok yönlü sorumluluklarımız vardır.

Bu sorumluluktan hareketle, Oda organlarında görev alanlarımız için, devraldığımız kurumsal birikimin yalnızca söylemde değil, mimarlık mesleğinin yükümlülükleri ve uygulanmasında yönlendirici olunmasında temel ilkelerden birisi olarak benimsenmelidir.

Oda kurumsallaşmasında yöresel özerkliğin önemi ile, yöresel duyarlılıkların sistemli bir güç haline taşınabilmesi ve Oda etkinliklerine yöneltilmesi önemli bir çalışma aksı olacaktır.

İlk kez bir Genel Kurul'da, aday olan üyelerimiz arasından seçimle oluşan ŞUBE MECLİSİ'miz yerel duyarlılıkların etkin kılınabildiği üretken ve dinamik bir çalışma dönemini hedef olarak belirlemiş, yönetim olgusunu paylaşarak mimarlığın evrensel sorumluluklarının bilinci içinde çalışmalarına başlamıştır.

Mimarlığa, kentimize, ülkemize, hukukun üstünlüğüne saygılı, her türlü farklılığın zenginlik olduğu bilinci ile oluşturulacak platformlarda, üyelerimizin bilgi ve deneyimleri ile çalışmalarımıza destek vereceğine inanıyoruz.

YÖNETİM KURULU

ŞUBEMİZİN 34. OLAĞAN GENEL KURULU YAPILDI

Şubemizin 34. Olağan Genel Kurulu 21 Şubat 1998 tarihinde Büyük Efes Oteli Bergama Salonunda, seçimlerde 22 Şubat 1998 tarihinde şube salonlarımızda yapıldı.

Genel Kurul divan başkanlığına Cumhuriyet Metintürk, Başkan yardımcılıklarına Mehmet Diker, Kemal Gerçek, Yazmanlıklara da Cihat Pehlivanoglu, Boygar Özlen, Cem Bingöl, seçilerek, Şube başkanın açış konuşmasından sonra gündeme geçildi.

33. Dönem Yönetim Kurulu çalışma raporu sekreter üye tarafından özet olarak okundu. 33. Dönem çalışma raporu üzerine söz alan üyelere; Güngör Kaftancı, Mimarlar Odasının 1954'den bu yana sürekli olarak örgütlenmeyi tartıştığını, ancak bunu yaparken önceki çalışmaların çoğunlukla dikkate alınmadığını belirtti. Genel Kurula katılım azlığını ve komisyonlarda aynı isimlerin bulunmasının bir azalma olduğu eleştirisini getirdi. Artık ülkemizde, mimarlık mesleğinin sınırlarının net olarak çizilmesinin, çalışmaların bu doğrultuda yoğunlaşması gerektiğini belirterek, yapıda mimarın koordinatörlüğünün ve mimarlık mesleğinin topluma daha iyi anlatılması gerektiğini, etkin bir Oda olabilmek içinde toplumla oda arasındaki ilişkinin çok iyi, dengeli kurulması dileğini belirtti.

Gürhan Tümer, Odanın kültürel etkinliklerine katıldığını, kişisel düzeyde güçlü olan üniversite, Oda ilişkisinin kurumsal düzeyde daha etkin kılınmasında yarar gördüğünü belirtti. Süresiz yayınlara daha çok kaynak ayrılmasını ve kütüphanenin daha da zenginleştirilmesi dileğini ifade etti. Doğan Ersoy Didim Mesleki Denetim Görevliliğinin, Temsilcilik olması gerektiğine dikkat çekerek çalışmalar hakkında bilgi verdi. Çalışma raporundaki devamlılığı ve sürekliliği başarılı bulduğunu Kaftancı'nın değerlendirmelerine katıldığını belirtti. Müfit Uyar, Odanın geçmişte akademik söylemleri nedeni ile halka inemediğini, anlaşılmadığını belirterek, Kordondaki fiili duruma yönelik öneri geliştirilmesi gerektiğini vurguladı Mehmet Ali Özdemir, ekonomik tikanıklığa dikkat çekerek, Odanın kamu yatırımlarında, müşavirlik ve kontrollük mekanizmaları içinde aktif olması gerektiğini böylece Odanın sesini daha iyi duyurabileceğini belirtti. Salih Zeki Pekin, Akdeniz Mimarlar Birliği (UMAR) çalışmalarını hakkında bilgi vererek Oda adına bu katılımı sağlayan İzmir Şubesinin daha aktif ve sürekli çalışması gerektiğini belirtti. Münir Ansan, çalışma raporu nedeni ile yönetime teşekkür ederek, tenkitin kolay, katkı ve katılımın zor olduğunu, bunda bir toplumsal kültür sorunu olduğunu ifade etti. Cafer Sungur Temel Eğitim Okulları Yatırım programı nedeni ile oluşan rant dağıtımının bölgesel olarak

dengeli olabilmesi için Oda Merkezi ile irtibatlı etkinlik gösterilmelidir görüşünü dile getirdi. Arif Şentek, ülkede ortamın, konuşma ortamından kaba güce dayalı ortama gitmekte olduğunu bunun yerine diyalog ortamının kurumsallaşması gerektiğini belirtti. Şube Meclisinin bu anlamda önemi daha da artmaktadır, uyum önemlidir, ancak suskunluk uyum belirtisi değildir, örgütsel ahlak, meslek ahlakı önemlidir dedi. Yeni dönem çalışma programı eski raporla ilişkilendirilerek hazırlanmalıdır. İzmir'in Türkiye'nin sosyal yapısında ve Mimarlar Odası içinde de İzmir Şubesinin önemli bir yeri olduğunu belirterek, kitle hareketlerine katılımda Yönetim Kurulunun çalışmaları başarılı değildi, komisyonlara söz edildiği kadar katılım olamadığını, dış ilişkiler komisyonunun aktif hale getirilmesi gerektiğine dikkat çekti.

Çalışma raporu, hakkındaki bu eleştirilerin Yönetim Kurulu adına Başkan Gayyur Haydaroglu ve Sekreter Üye Hasan Topal tarafından cevaplanmasından sonra Genel Kurul'un oyuna sunuldu. Genel Kurul 33. dönem çalışma raporunu kabul ederek 33. dönem yönetim kurulunu oybirliği ile ibra etti.

Daha sonra, 34. döneme yönelik öneri ve programların tartışılmasına geçildi. Bu bölümde Salih Zeki Pekin, yerleşme olgusunun daha cesaretle savunulmasını, Yeni Meslek Düzeni ilkesinin Oda yönetimlerinin çalışmalarında süreklilik kazanmasını önerdi. Mesleki Davranış ve Ahlak kurallarının tartışılmasının, Yapı Sigortası kavramının ülkemizde yerleşmesine yönelik çalışmaların, Bölgesel Mimarlık Ödülleri çalışmalarının devam ettirilmesini, Akdeniz Ülkeleri Mimarlar Birliği Umar içindeki etkin çalışmaların sürdürülmesini, bu amaçla bir komite kurulmasını önerdi. Öneri oybirliği ile kabul edilerek yeni döneme görev olarak verildi.

Levent Gedizlioglu, okul sonrası eğitime önem verilmesi gerektiğini, sertifikalı programlar hazırlanmasını, bunda bir kurul aracılığı ile olmasını önerdi. Yerleşme olgusunun İKK dışında bir tartışma kurulu oluşturularak geliştirilmesini ifade etti. Ayrıca Bergama'da Altın madeni ile ilgili alınmış yargı kararlarının uygulanması talebinin Genel Kurul kararı olarak

alınmasını önerdi ve oybirliği ile kabul edildi. Mesleki Denetimin sürmesi konusunda karar alınmasını önerdi ve kabul edildi.

Öktem İren, Bodrum'da proje denetiminde sıkıntılar yaşadıklarını, yapı kullanma izni konusunda mimarın etkin olması gerektiğini, inşaat ruhsatlarında mimarın proje müellifi olduğunun belirtilmesini, tip sözleşmelerin basitleştirilmesini, asgari ücret uygulamasının yeniden ele alınması gerektiğini çalışmalarında bu konuların öncelikli olmasını önerdi.

Yapılan bu değerlendirmelerden sonra Şube 1998 yılı bütçesi üzerinde görüşmelere geçildi. Sayman üyenin açıklamalarından sonra oya sunulan bütçe oybirliği ile kabul edildi.

Gündem gereğince, Bülent Turan'ın Kentsel Tasarım ve Planlama Komitesi ve bu konudaki Mesleki Denetim Uygulaması hakkında verdiği bilgiler ile verdiği önerge, konunun şube meclisinde değerlendirilmesi gerekçesiyle reddedildi. Daha sonra gündem gereği adaylıkların belirlenmesine geçildi. Bu dönem, Tüzüğü uyarınca ilk kez seçimleri yapılacak olan Şube Meclisi, kontenjanlar, sayıların tespiti konularında ve seçimleri konusunda Hasan Topal tarafından Genel Kurul'a ayrıntılı bilgi aktararak hazırlık toplantılarında ve Olağanüstü Genel Kurulda alınmış olan prensip kararları hatırlatıldı. Meclis üyeleri için üyeler çalıştıkları kesim kontenjanından adaylıklarını dilekçe ile belirttiler. Aynı adaylar ve delegelik için başvuran adaylar Şube delege listesinde de yer aldılar. Şubenin 34. Dönem Yönetim Kurulu asil üyelikleri için Hasan Topal, Hasan Küçükçakara, Sema Özay, Nilüfer Çınarlı, Turgay Önbilgin, Emin Fetvacı, Bülent Turan, Levent Gedizlioglu, Ali Ekinçi, Haluk Uzel, Müfit Uyar adaylıklarını belirttiler. Yedek üyelikler için Aysel Çetinsoy, Necdet Uema, Levent Onbeş, Nuriye Seferoglu, Harun Gürhan, Cihat Pehlivanoglu, Aydın İşiksal adaylıklarını belirttiler. Oda denetleme kurulu asil üyelikleri için, Rafet Yacan, Fatih Abban, İsa Mintaş, yedek üyelikler için İse Hüsamettin Özkaymakçı ve Metin Kılıç adaylık başvurusunda bulundular. İlk kez ve 40 kişilik meclis için 156 üyemiz ilgili kesimlerden aday oldular. Genel Kurul bu tespitlerle tamamlandı.

İkinci gün yapılan seçimler mimarlık disiplinine uygun bir anlayış ve olgunluk içinde tamamlandı. Seçimlerde 371 üyemiz oy kullandı. Genel Kurulumuza ise 165 üyemiz katıldı.

34. Dönem Yönetim Kurulu asil üyeliklerine Hasan Küçükçakara, Hasan Topal, Nilüfer Çınarlı, Emin Fetvacı, Turgay Önbilgin, Bülent Turan, Sema Özay, Yedek üyeliklere Aysel Çetinsoy, Necdet Uema, Nuriye Seferoglu, Aydın İşiksal, Levent Onbeş, Harun Gürhan, Cihat Pehlivanoglu seçildiler. Oda denetleme kurulu asil üyeliği adaylığına Rafet Yacan ve Fatih Abban seçildiler.

Seçimlerde, meclis için 27 serbest çalışanlar kesiminden, 5 kamu çalışanları kesiminden, 5 özelde çalışanlar kesiminden, 3 eğitim kurumlarından üyemiz seçilerek toplam 40 kişilik meclis ve 40 kişilik yedek üyelikleri belirlendi.

MESLEKİ DENETİM UYGULAMASI ZORUNLUDUR

Mimarlar Odası'nın 30 yılı aşkın bir zamandır uygulamakta olduğu Mesleki Denetim işlemi son günlerde çeşitli gelişmelerle bazı kesimlerce tartışmaya açılmıştır. Bu tartışmanın ana hedefi, mimarın müelliflik haklarını ve bu hakla birlikte oluşan mimarlık hizmeti bedelini haksız rekabet ortamında en aza indirmeyi, güçsüz bir meslek adamı yaratmayı, mesleki yetki ve sorumlulukları ortadan kaldırmaya yöneliktir.

İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi Odamız ile Belediye arasındaki işbirliği protokolünü iptal kararı almıştır. Ancak mesleki denetim yasa gereği Oda ile Üye arasında bir konu olduğundan, Büyükşehir Belediyesinin bu kararı, uygulamalarımızı etkileyemez.

Yürürlükteki yasalar açısından, Belediyeler inşaat ruhsatı talebi sırasında, projeyi yapanın mimar olup olmadığını, Mimarlar Odası üyesi olup olmadığını, üyelik vasfını koruyup korumadığını, Türkiye'de serbest mesleki faaliyette bulunmasına engel hali olup olmadığını Mimarlar Odasından sormak durumundadırlar. Bu amaçla, Belediyelere her başvuru için Oda'dan "Oda Üyelik Belgesi" alınması zorunludur. İlgili Belediyelerin de bu belgeyi her başvuruda talep etmeleri yasa gereğidir.

Günümüzde bir çok Belediye'de mimar tarafından hazırlanmamış ve imzalanmamış mimari projelere mühendis ya da teknisyen imzası ile inşaat ruhsatı düzenlenebilmektedir. Mimarlar Odası bu gibi yanlış uygulamaları sürdüren Belediye ve idarelere karşı yasal yollarla mücadele ederek işlemlerini iptal ettirmekte ve uzmanlık ayırımını sağlamaktadır.

Diğer yandan yapı sektörünün içinde bulunduğu kriz sonucu oluşan işsizlik, yatırım ve proje azlığı mimarları ve mimarlık bürolarını sarsmakta, kurallardan ve gelirlerden ödün vermeye zorlamakta haksız rekabet ortamları yaratmaktadır. İşte bu noktada Oda denetiminin tartışılması bazı çevrelerin çıkarlarına uygun gelişmeleri yaratmayı hedeflemektedir.

Mimarlar Odası mesleki denetim görevini ilgili yasalardan almaktadır. 6235 sayılı TMMOB Kanununun 2-b ve 2-c maddeleri Mimarlar Odasına, "Kamu yararının korunması mesleğin doğru uygulanmasının sağlanması, hizmetin gerçekten mimarlar tarafından yapılarak yapıldığının denetlenmesi ve haksız rekabetin önlenmesi" görevini vermektedir.

• Yine aynı kanununun 33. Maddesi "... mesleklerini icra edecek mimar ve mühendislerle ilgili Odaya kayıt olmak ve bu kaydı korumak ve sürdürmek" zorunluluğunu getirmektedir.

• 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 38. maddesi "...yapıların mimari statik ve her türlü plan, proje, resim ve hesaplarının hazırlanması ve

bunların uygulanması ile ilgili fenni mesuliyetleri uzmanlık konularına ve ilgili kanunlarına göre mühendisler ve mimarlar deruhte ederler" diyerek teknik hizmetlerin ayrı uzmanlıklarca kendi alanlarında üretilmesini zorunlu kılmaktadır. Danıştay 6. Daire Başkanlığı 1986/228 esas 1986/420 sayılı kararı ile uygulamayı daha da netleştirerek "...mimari projelerin hazırlanması ve uygulanmasındaki fenni sorumluluğun, mimarlık eğitimi görmüş fen adamlarınca yerine getirilmesi gerektiği" hükmüyle Odalara üyelerinin kendi alanlarında hizmet üretmeleri güvencesini yaratma görevini belirlemiştir.

• 3065 sayılı KDV Kanunu'nun 27/5. maddesi "serbest meslek faaliyetleri için ilgili meslek teşekküllerince tespit edilmiş bir tarife varsa hizmetin bedeli bu tarifeden düşük olamaz" demektedir. Bu yasa maddesine göre de Odalar tarifelerinin uygulanıp uygulanmadığını denetlemekle görevli kılınmışlardır.

• TMMOB'ınce hazırlanan ve 24 Haziran 1981 tarihli 17410 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "TMMOB Asgari Ücret ve Çizim Standartları Tespit Komisyonu ve Kontrol Bürolarının Kurulmasına İlişkin Yönetmelik" TMMOB'ye bağlı bütün Odaları üyelerinin ürettikleri mesleki hizmetleri (projeleri) Asgari Çizim Standartları ve Ücretleri esasına göre denetlemekle görevlendirmiştir.

Yukarıda açıklanan yasa maddelerinden anlaşılacağı gibi Mimarlar Odası'na yapılmakta olan mesleki denetim işlemi yasal bir görev olup, üyelerimizin de uyması gereken yasal bir zorunluluktur.

Son günlerde Odamız bu görev ve zorunluluğu yerine getirmeyen üyelerle ilgili yasal yaptırımları titizlikle uygulamaya başlamıştır. Odadan mesleki denetim yaptırmadan mimari projeleri ilgili idarelere vererek ruhsat alan üyelerimiz Onur Kuruluna sevkedilmekte ve çeşitli cezalar almaktadır.

Oda denetimi yaptırmadığı için Oda Onur Kurulunca süreli olarak meslekten men cezası alan bir üyenin bu cezayı iptal istemiyle açmış olduğu dava Ankara 6. İdare Mahkemesince reddedilmiştir. İdare Mahkemesi kararında "...davacının hazırladığı projeleri daha önce uyanmasına karşın ilgili Odaya denetletmediği, meslek uygulamasından uzaklaştırma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemde mevzuata ve hukuka aykırılık görülmemiştir. Açıklanan nedenlerle davanın reddine oybirliği ile 21.05.1997 tarihinde karar verildi." denmektedir.

Görüldüğü gibi Oda Mesleki Denetimi, Mimarlık mesleğinin ve meslek ahlakının, mimarın müelliflik ve maddi haklarının korunması amacı ile sürdürülen yasal bir görev olup, üyelerimizin bu kurala uymaları da yasal bir zorunluluktur.

Olumsuz bir durumla karşılaşılması amacı ile üyelerimizin bilgisine sunuyor, sağlıklı bir yapı çevre ve mimarlık ortamı oluşumu için Üye-Oda ilişkilerinin güçlü tutulması gerektiğini önemle hatırlatıyoruz.

Saygılarımızla,
MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ
YÖNETİM KURULU

KORDONYOLUNDA SON GELİŞME

Yıllardır İzmir kamuoyunun ve Odamızın gündeminde bulunan Kordonyolu konusunda Danıştay Altıncı dairesinden önemli bir sonuç kararı alındı. Bilindiği gibi Konak Meydanı - Cumhuriyet Meydanı ve İki meydan arasında kalan Kordon bölümü İzmir 1 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nca 4840 sayılı karar ile 1994 yılında tarihi sit olarak tescil edilmişti. İzmir Büyükşehir Belediyesi Koruma Kurulu'nun bu tescil kararına karşı İzmir 4. İdare Mahkemesinde yürütmeyi durdurma ve iptal davası açtı. İdare Mahkemesi, Şubemizde müdahil olduğu bu davada mahallinde bilirkişi incelemesinde yaptırdıktan sonra 1996 yılında Belediyenin talebini reddeden 484 sayılı kararını aldı.

İzmir İdare Mahkemesi kararında "...belgelemlenilebilen uzak tarihsel geçmişi yanında yakın tarihimizde bir anlamda Kurtuluş Savaşının başladığı ve bittiği yer olan, sadece İzmir ili için değil bütün yurt için önem taşıyan alanın tarihsel sit olduğu sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle davanın reddine..." denmiştir.

İdare Mahkemesinin bu kararını Büyükşehir Belediyesi Danıştay'da temyiz davası açarak bozma talebinde bulundu.

Danıştay Altıncı Dairesi'de 16.12.1997 tarih 5870 nolu kararında "... bozma istemi yerinde görülmemeyerek anılan mahkeme kararının onanmasına oybirliği ile karar verildi. ..." denmektedir.

Görüldüğü gibi Cumhuriyet Meydanı, Kordon'un Pasaport Bölümü ve Konak Meydanının tarihi sit kararları Danıştayca'da onaylanmıştır. Bütün bu gelişmeler zamanında şubemizce uyanlar olarak ilgililere anlatılmış, ancak dikkate alınmamıştı. Bugünkü durum ise İzmir Kordon'unda bir "çıkılmaz otoyol" a dönüştürdü.

Gelinen aşamada, yapılması gereken, doldurulan bu alanın, kentlinin kullanımına, açık, yeşil alan - rekreasyon alanı olarak düzenlenerek kentliye kazandırılmasıdır. Bu konuda yarışma yöntemi ile proje elde edilmesini öneriyor, yarışma için katkı koymaya hazır olduğumuzu duyuruyoruz.

